قىس نزعارى قايتىپ، شعىستان كوكتەم سامالى ەستى

ـــ باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ جىجياڭدا ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ مەن جۇمىستى، ۇىندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇگە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزۇنەن ەستەلىك

(1)

ٴبىرىنشى ۇلكەن پورتتىڭ معىم كۇشى

3 ـ ايدىك 29 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن، نيڭبو جوۇشان پورتىندا ىى چۇانشان پورت اۇماعىنىڭ كەمەجايىندا كوكتەم جاڭبىرى سىركىرەپ تۇردى.

باس شۇجي شي جينپيڭ قول شاتىر ۇستاپ، اينالاسىنا كوز جىبەرۇدە، السىتان جوۇشان توپ ارالى بۇالدىرلانىپ كوزگە شالىندى.

كوز الداعى شالقار سۇ الابىنان ٴبىر جىلدا 42 مىڭ رەت ٴىرى تۇرپاتتى ساۇ-دالىق تاسىمال كەمەسى كىرىپ ـ شعادى، اتى زاتىنا ساي "التىن سۇ جولى".

اكىمشىلىك كەڭسە عيماراتىنىڭ 12 ـ قاباتىندا اشىق تۇعىردا باس شۇجي جاڭبىرلاتپ پورت اۇماعىنىڭ جالپى كو-رىنىسىنە كوز سالدى، رەتتى جۇك قوراپ-تارى تۇتاسا ٴتىزىلىپ، ٴىرى كرانداىر قا-تارلاسا بوي سوزىپ تۇر، شەت ـ شەگىنە كوز جەتپەيدى، جۇمىس ورنى قاۇىرت قاربالاس بولسا دا اسا ٴتارتىپتى. "مىنا اي-بىندى كورىنىستى قاراڭىزدارشى"، ـ دەدى باس شۇجي كوڭىلدەنە.

نيڭبو جوۇشانگاڭ تۇبىنىڭ باس جوراسى ماۇ جيانحۇڭ باس شۇجيگە مالىمەت بەردى: "بىلتىر ٴبىزدىڭ نيڭبونىڭ جوۇشان پورت ٴبىر ميلليارد 120 ميلليون تونىا زات قابىلا-داپ، جونەلتىپ، ٴۇرتىس 11 جىل دۇنيە ٴجۇزى بوينشا ٴبىرىنشى ورىندا تۇردى، 27 ميلليون 535 مىڭ ولشەمدى جۇك قوراپ قابىلداپ، جو-نەلتىپ، الەمدىك پورتتارداڭ ٴۇشىنشى ورنىنا شىقتى". "بۇل، راسىندا، كەرەمەت ناتيجە!"، ـ دەدى باس شۇجي.

نيڭبو جوۇشان پورتىن ٴبىر تۇلعا-لاندىرۇدى شي جينپيڭ جىجياڭدا قىزمەت ىستەگەن كەزىندە جوسپارلاپ ىلگەرىلە-تىپ، دانەكەر بولىپ "توعىستىرعان". 2006 ـ جىلى 12 ـ ايدا پورتتىڭ جۇك قو-راپتى قابىلداۇ ـ جونەلتۇ مولشەرى 7 ميلليون ولشەمدى جۇك قوراپتان اسقان كەزدە، ول ٴوزى سول جەرگە بارىپ 7 ميلليوننىڭ جۇك قوراپتى كرانمەن كوتەرۇ تۇيمەشگەن باسقان بولاتىن.

10 نەشە جىل ٴوتتى، نيڭبو جوۇشان پورتى قارىشتاپ دامىدى، بۇكىل ەل بو-يىنشا وڭىرلىك پورتتارىدى ٴبىر تۇلعالاڭ-دىرۇ رەفورماسىنىڭ "جىجياڭ ۇلگىسىن" تۇلعالاندىرىپ، باس شۇجيدىڭ سول جىلا-دارداعى كورەگەندىگىنىڭ كۇاسى بولدى.

وسى جولى جىجياڭدا باس شۇجيدىڭ ٴتۇيىندى تەكسەرگەن ٴبىر تا-قىربى جاڭا تيپتى ايدارشا ۋىرۇس وكپە قابىنۇ ىندەتىنەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋگە تابىندى بولۇ استىندا جۇمىستى، ۇىندى-رىستى قالپىنا كەلتىرۇدى ىلگەرىلەتۇ.

پورت ـــ ەكونوميكا داموىنىڭ بارو-مەترى. قىرۇار زاتتىڭ كىرىپ ـ شىعۇى، حالقارالىق بايلانىستىڭ جان ـ جاقتىلىعى دا ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدىڭ ماڭىز-دى قورعانىس شەبى.

"قازىر ىندەت قالاي تەكسەرىلە-دى؟"، "كەمەدە تەكسەرىلە مە؟"، "كەمە قىزمەتكەرلەرىنىڭ جاعاعا شىعۇىنا بولا ما؟" باس شۇجي توتەنشە ەگجەي ـ تەگجەيلى سۇرادى.

پورت جاۇاپتىلارى بىلاي دەپ تا-نىستىردى: قازىر پورت ىندەتتىڭ شەكارا سىرتىنان كىرۇىنەن قاتاڭ ساقتانىپ، كەمە حاۇىپ ـ قاتەرى دەڭگەيىن باسقارۇ ـ تىز-گىندەۋ، كەمە باستاۇ جۇمىسى مەن كەمە-دە جۇمىس ىستەۋدە ساقتانۇ، وزىندە بار كەمەلەر مەن قىزمەتكەرلەردى باسقارۇ سياقتى شارالاردى كۇشەيتتى، ٴبىزدىڭ جاقتىڭ كەمە باستاۇ جانە تەكسەرۇ، كا-رانتينداۇ قىزمەتكەرلەرى تۇگەلدەي قورعانۇ كيىمىن كيەدى، سىرت جاقتىڭ كەمە قىزمەتكەرلەرى تۇگەلدەي تۇسىرىلمەي، تەڭىزدەگى قورعانىس شەبى بەكەمەدەلدى، قازىر پورت ارقىلى كىرگەن كۇماندى ىەمەسە دياگنوزى تۇ-راقتاندىرىلعان ناۇقاستار بايقالمادى. "3 ـ ايدىك 1 ـ كۇنىنەن 26 ـ كۇنىنە دەيىن زات قابىلداۇ ـ جونەلتۇ مولشەرى بىلتىر-عى سايكەس تۇستاعىنىڭ 95%ى بولدى، جۇك قورابى بىلتىر سايكەس تۇستاعىنىڭ 99%ى بولدى".

"سىزدەر ٴارى ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋدى يگەرۇمەن بىرگە، ۇىندى-رىستى قالپىنا كەلتىرۇدى يگەرگەندىكتە-رىڭىزدەن پورتتىڭ قالپىتى جۇمىسىنىڭ قالپىنا كەلۇى وتە جاقسى بولىپتى. قا-زىرگى جاعدايدان قاراعاندا، ٴارقايسى جاقتىڭ ساندى مالىمەتتەرىنىڭ 2 ـ توق-ساندا ٴبىرشاما جوعارى كولەمدە قايتا جوعارىلاۇدى ساقتاۇنا تاعدا شارت ـ جاعداي بار ەكەن. سىزدەرگە سەنەمىن!"، ـ دەدى باس شۇجي جىگەرلەندىرىپ.

قازىرگى ىندەت جاعدايىنا قالاي قا-رايسىزدار؟ ەكونوميكالىق جاعداي قالاي دامىدى؟ پورتتىڭ اكىمشىلىك كەڭسە ەي-ماراتىنىڭ ٴبىرىنشى قاباتىندىعى زالىندا باس شۇجي جۇمىسشى ـ قىزمەتشىلەردىڭ ۋاكىلدەرىمەن بەتپە ـ بەت اڭگىمەلەسىپ، ولاردان حال سۇرادى.

"كوپشىلىك تۇگەلدەي ماسكى تاق-قانىمەن، وسىندا تۇرا الۋىمىز، وسىنداي اڭگىمەلەسە الۋىمىز ٴبىزدىڭ ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋىمىزدە ٴبىر بەلسەندى جاقسارعان جاعداي بولعاندىعىن تۇ-سىندىرەدى، قالپىتى ىستەردى بىرتىن-دەپ بىتىرۇگە بولاتىن بولدى. قازىر بۇكىل ەلدەگى باسىم كوپ ساندى وڭىرلەر تۇگەلدەي حاۇپى تومەن وڭىر-لەر بولدى، الايدا ٴالى دە بارلىق ٴىستىڭ ٴساتى تۇسكەن كەز ەمەس، تاعى دا ابايلاۇ، تۇزىمدىلىك ساقتاۇ كەرەك".

باس شۇجي توتەنشە سەرگەك ويدا بولدى: "قازىر اناعۇرلىم اۇىر ما-سەلە حالقارادا تۇىلدى. ەل ىشىندە ىن-دەتتەن ساقتانۇ ـــ الدىڭعى جارتى مايدان، حالقارادا ىندەتتەن ساقتانۇ ـــ سوڭعى جارتى مايدان. ىندەت جاعدايىنا-دا، ٴارقانداي ٴبىر ەكونوميكالىق تۇلعا، ٴبىر ەمەلەكەت تۇگەلدەي ٴوزىنىڭ عانا قامىن ويلاۇىنا بولمايدى، ەل ىشىندە جەڭسكە جەتكەنمەن، حالقارالىق ىندەت جاعدايى دا بىزگە نەپال جاساۇى مۇمكىن، سوندىقتان حالقارالىق ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ سەلبەستىگىنە بەلسە-نە ات سالسۇىمىز كەرەك، ەرتە باستان قامدانىپ، ساقتانۇ، توتەپ بەرۇ دايىندىق جوباسىن ويداعداي جاساۇىمىز كەرەك.

مەملەكەتتىڭ ەكونوميكالىق كارتا-سىندا نيڭبونىڭ جوۇشان پورتى وڭتۇس-تىك ـ سولتۇستىك پەن شىعىس ـ باتىس سۇ جولدارىنىڭ توعىسۇ تۇيىننىندە تۇر، "ٴبىر بەلدەۇ، ٴبىر جولدى" بىرگە قۇرۇ، چاڭجياڭ ەكونوميكالىق بەلدەۇىن دامىتۇ، چاڭجياڭ اتىراۇىن ٴبىر تۇلعالاندىرىپ دامىتۇ سياقتىلار وسىندا توپتالدى، ورنى ايرىقشا ماڭىزدى.

"كوپشىلىكتىڭ وسىندا قىزمەت ىس-تەۇىنىڭ ٴمانى قايدا؟" رۇحى تاسقىندا-عان پورت جۇمىسشى ـ قىزمەتشىلەرىنە قاراپ، باس شۇجي ولاردى ماداقتادى: "پورت ـــ ەكونوميكانىڭ داموىنا تىرەك بولاتىن نەگىزدىك، تورابتىق قۇ-رىلعى، سىزدەر ەرەكشە معىم ەكپىندى كۇشتەرسىزدەر".

"چاڭجياڭ اتىراۇىن ٴبىر تۇلعالاڭ-دىرىپ دامىتۇ، گۇاڭدۇڭ ـ شياڭگاڭ ـ اۇمەن ۇلكەن شعاناق رايونىن قۇرۇ، بەيجيڭ ـ تيانجين ـ حەبەيدى سايـ-كەستى دامىتۇ سياقتىلاردىڭ ٴبارى ەلىمىز داموىنىڭ ماڭىزدى قوزعالتقىشى، ٴبىر ـ بىرلەگەن قوزعالتقىشتار تۇگەل جىلدام اينالسا، جۇڭگو ەكو-نوميكاسىنىڭ ٴۇرتىس اقاۇسىز داموىنىڭ ەكپىنى بوگەۇ بەرمەيدى".

ٴبىر جۇمىس ورنىنان ٴبىر پورتقا دەيىن، ٴبىر وڭىردەن تۇتاس مەملەكەتكە نازار سالعان، ماعناسى تەرەڭ، ادامدى جىگەرلەندىرەتىن سوزدەر كوپشىلىككە قا-راپايىم قىزمەتتىڭ كەزەكتەگى جۇمىستى، ۇىندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇ كەلەلى جاعدا-يىندا شەشۇشى رولىن ٴتۇسىندىردى.

"نيڭبو جوۇشان پورتىندا بارلىق قىزمەتكەرلەردىڭ ىستەرىنىڭ ىلگەرى بولۇىن تىلەيمىن! سىزدەردىڭ ٴتۇرلى قىينىشلىقتاردى جەڭگەننەن كەيىن، بايعا-داي ۇزدىك ناتيجەگە قول جەتكىزىپ، دۇنيە ٴجۇزى بوينشا بىرەگەي بەلدى پورت قۇرىپ، وتان جانە حالىق ٴۇشىن تىڭ ۇلەس قوسۇلارىڭىزدى ٴۇمىت ەتە-مىن". ٴسوز ياقتاسىمەن ـ اق دۇ قول شاپالاق ٴۇنى كوتەرىلدى.

(2)

ماشينالاردىڭ گۇرىلدەگەن داۇىسىن ەستىدى

نيڭبو جوۇشان پورتىن كورىپ بولـ-عاننان كەيىن، باس شۇجي اۇتوكولىكپەن نيڭبو بەيلۇن داچي وزىق اۇتوكولىك زاپچاس قالپىتارى باقشا رايونىنا بارىپ، جۇمىستى، ۇىندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇ-دىڭ ٴبىرىنشى شەبىن ىشكەرىلەي ارالادى.

اۇماعى تىم ۇلكەن ەمەس وسى باقشا رايونىنا 70 نەشە كاسىپورىن شوعىر-لانعان، بۇلاردىڭ 90%ى قالىپتاردى تاپتاپ، قۇياتىن جانە جوعارعى، تومەنگى جەلدەگى سايكەس كاسىپورىندار، بۇكىل ەلىمىزدەگى قالىپتاردى تاپتاپ، قۇياتىن ەڭ مەقتى 20 كاسىپورىننىڭ 11ى وسىندا، كوپتەگەن "جاسىرىن اعا جۇلدەگەر" بار.

نيڭبو جىنجى ماشينا قالىپتارى شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ۇىندىرىس سە-حىندا قاز ـ قاتار تىزىلگەن ستانوك جاب-دىقتارى جىلدام اينالستا، ماشينالاردىڭ داۇىسى گۇرىلدەيدى. باس شۇجي ۇىندى-رىس جەلىسىنىڭ جانىنا كەلىپ، قالىپ ونىمدەرىنىڭ ۇىندىرىلۇ تەحنولوگياڭىق بارىسىن ۇعىسىپ، بازاردىڭ ساتىلۇ جاعـ-دايىن سۇراپ، ەرەكشە ەگجەي ـ تەگجەي-لى كوردى، ەرەكشە ناقتاپ سۇرادى.

قاربالاس جۇمىس ىستەپ جاتقان جۇمىسشىلار باس شۇجيدىڭ كەلگەنىن كورىپ، جاپا ـ تارماعاي باس شۇجيگە امانداستى.

"دەنساۇلقتارىڭىز جاقسما؟"

"جاقسى! باس شۇجيگە راقىمەت!" جۇمىسشىلار زور داۇىسپەن جاۇاپ بەردى.

"جاپا شەكتىڭىزدەر! قازىر ىندەت-تەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋگە ۇزدىكسىز تا-باندى بولۇ العى شارتىندا، جۇمىستى، ۇىندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇدى بەلسەنە ورىستەتىپ، ۇىندىرىس مىندەتىنە كەپىل-دىك ەتۇمەن بىرگە، دەنساۇلقتا دا كەپىل-دىك ەتۇمىز كەرەك"، ـ دەپ تاپسىردى باس شۇجي كوپشىلىككە.

سەرىكتەستىكتىڭ باس دىرەكتورى جاڭ چۇنفىڭ مىنالاردى تانىستىردى: 2 ـ ايدىك 11 ـ كۇنى سەرىكتەستىگىمىزدىڭ جۇمىستى قالپىنا كەلتىرۇى بەكتىلدى، 2 ـ ايدىك 17 ـ كۇنى قالىپتى ۇىندىرىس قۇاتىنىنىڭ 80%ىن قالپىنا كەلتىردىك، قازىر ۇىندىرىس جاپىاي قالپىنا كەلدى. 115 قىزمەتكەردىڭ حۇبەيلىق 2 قىزمەتكەردەن باسقاسىنىڭ ٴبارى جۇمىس ورنىنا قايتىپ، جۇمىسقا كىرىستى.

"ىندەتتىڭ نەپالىنا ۇشىراعاندىقتان، ەكىنشى توقساندا زاكاز ٴسال ازايـ-دى. ۇكىمەت بىزگە كومەكتەسىپ، سۇ، ەلەكتر اقسى، قىزمەتكەرلەردىڭ قوعام-دىق قامتاماسىزداندىرۇ قاراجاتى قاتار-لىلاردى ازايتىپ، كەشىرىم ەتىپ، ٴبىز-دىڭ اۇىرتپالىعىمىزدى جەڭىلدەتتى. كە-زەكتەگى قيىن وتكەلدەن وتەتىن سەنە-ىمىز بار". سەرىكتەستىكتىڭ جاۇاپتىسى باس شۇجيگە: "الدا كاسىپورنىمىزدىڭ نىساناسى ـــ حالقارادا بىرەگەي قالىپ زاۇودىن قۇرىپ، جان باسىندىق ٴونىم قۇنىن ٴبىر ميلليون 500 مىڭ يۇانعا جەتكىزۇ"، ـ دەدى.

قاربالاس جۇمىس سەحىندا كاسىپو-رىن جاۇاپتىسىنىڭ بەرىك سەنىمى باس شۇجيدى ايرىقشا ٴسۇيىندىردى.

اتتانىپ اۇتوكولىككە شعاردا، باس شۇجي ادەيى ايالداپ، ارتىنا بۇرىلىپ جۇ-مىسشىلارعا: "كاسىپورنداريڭىزدىڭ جاع-دايىن كورگەننەن كەيىن، مەن ەرەكشە قۇاندىم. جۇڭگونىڭ حالقتىق كاسىپورىن-دارىندا، ورتا، شاعىن، ۇساق كاسىپورىندا-رىندا ومىرشەڭدىك، تەبىن، رۇح بار، بۇل سىزدەردىڭ كاسىپورنداريڭىزدا دا ايگىلەنىپتى. وسىنشاما ۇلكەن ىندەت تۇىلـ-عاندا، ٴبىزدىڭ ورتا، شاعىن، ۇساق كاسـ-پورنداريمىز قيىندىقتا قارسى اتتانىپ، تىنباي تالپىنىپ دامىدى. بولاشاق نۇرلى، سىزدەردىڭ بارلىق ىستەرىڭىزگە ساتتى-لىك تىلەيمىن!"، ـ دەدى.

(3)

بىرگە وتىرىپ بۇكپەسىز اڭگىمەلەستى

نيڭبو بەيلۇن داچي وزىق اۇتوكولىك زاپچاس قالىپتارى باقشا رايونىن باسقارۇ ـ قىزمەت وتەۇ ورتالعىندا باس شۇجي شي جينپيڭ باقشا رايونىن باسقارۇشى قىزمەتكەرلەرى، ورتا، شاعىن كاسىپورنداردىڭ جاۇاپتىلارى جانە سىرت جەرلەردەن جىجياڭعا قايتىپ كەلگەن جۇمىسشى ـ قىزمەتكەرلەر ۋاكىلدەرى قاتارلىلاردىڭ قاستارىندا وتىرىپ، بۇكپەسىز اڭگىمەلەسىپ، ولاردىڭ پىكىرى مەن ۇسىنىستارىن مۇقيات تىڭدادى.

ولاردىڭ اراسىندا سەرىكتەستىكتىڭ باس دىرەكتورلارى، كاسىپ قوعامدارىنىڭ ۋاكىلدەرى، سوندای ـ اق سەحتاردىڭ مەڭگەرۇشىلەرى، كادرلار ٴىسى ٴبولىمىنىڭ دىرەكتورلارى، نىساندارداڭ ىنجەنەرلەرى بار.

"وسى جولى مەن قىزمەت تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋدە سىزدەردىڭ پىكىرلەرىڭىزدى ەستىين دەپ كەلدىم. قازىرگى جۇمىستى، ۇىندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇ جاعدايىندا، سىزدەر نەمەنەگە باسا نازار اۇدارا سىزدار؟ قايسى ماسەلەلەردى شەشۇ قاجەت؟"، ـ دەدى باس شۇجي، اۇەلى، نەگىزگى وينى اڭعارتىپ.

ٴبىر قالىپ جاساۇ سەرىكتەستىگىنىڭ باس دىرەكتورى باس شۇجيگە سەرىكتەستىكتىڭ سىرتقى ساۇدا سالىستىرماسى ٴبىرشاما جوعارى ەكەندىگىن، قازىر شەتەلدەردە ىندەتتىڭ ٴورشۇى بازاردى السەرەتۇى مۇمكىن، تۇتاس قامداۇ تىزبەگىنىڭ نەپالىعا ۇشراۇى نەتيجەسىندە ەكەندىگىن، وزدەرىنىڭ مەملەكەتتىڭ كەيبىر ٴوسىمدى تومەندەتۇ، سالقىنى كەشىرىم ەتۇ ساياساتتارىن شعاراتىن ـ شعارمايتىندىعىنا توتەنشە نازار اۇدارىپ وتىرعاندىقتارىن ايتتى.

ٴبىر اۇتوكولىك ەلەكترون سەرىكتەستىگىنىڭ "80 ـ جىلدان كەيىن تۇىلعان" باسالقاسى 3 ـ ايدىڭ باسىندا تومەنگى جەلدەگى تاپسىرىستىڭ نەپالىنا ۇشىراعاندىقتان، سەرىكتەستىكتىڭ ۇىندىرىس قۇاتى شەكتەمەگە ۇشىراعاندىعىن، قازىر تاپسىرىس جىلدام قالپىنا كەلۇدە ەكەندىگىن ايتتى. "مەملەكەتىمىزدە وسىنشاما ۇلكەن تۇتىنۇ بازارى تۇرعاندا، اۇتوكولىك ۇىندىرىسى تاعى دا ٴبىر جاڭا كەزەكتى جىلدام داموۇ مەزگىلىن كۇتپە الارى حاق، قيىنشىلىق كەزدەر تەز ارادا ٴوتىپ كەتەدى".

ٴبىر قالىپ جاساۇ كاسىپ قوعامىنىڭ باستىعى: ۇكىمەتتىڭ كوڭىل ٴبولۇى مەن كومەگىندە، كاسىپورىننىڭ ىشكى جاعىندا-عى كومەسكى كۇشتەردى اشۇ، تەحنيكالىق جاڭالاۇ جۇرگىزۇ، ۇىندىرىس ونىمدىلىگىن جوعارىلاتۇ ارقىلى ىندەتتەن كەيىن كاسىپ سالاسىندا تىڭ داموۇدى جۇزەگە اسىراتىندىعىمىزعا سەنەمىز، ـ دەدى.

... ...

"جىجياڭ ـــ ورتا، شاعىن كاسىپورنداردى نەگىزگى تۇلعا ەتكەن ەكونوميكالىق تۇلعا، مەن جىجياڭعا كەلىپ قىزمەت تەكسەرىپ ـ زەرتتەگەندە، ٴدال وسى ماسەلەنى ماڭىزدى مازمۇن ەتىپ وتىرمىن"، ـ دەدى باس شۇجي وسى جولعى ساپارىنىڭ العاشقى وينى ٴتۇسىندىرىپ.

"ورتا، شاعىن كاسىپورنداردىڭ ەلىمىز كاسىپ سالاسىنىڭ داموىنداعى ستراتەگياڭىق ورنى ماڭىزدى. مەن جىجياڭدا قىزمەت ىستەگەنمىن، بۇل ٴتۇيىندى ابدەن بىلەمىن. جالپىلىق مەنشىكتەگى شارۋاشىلىق پەن جالپىلىق مەنشىككە جاتپايتىن شارۋاشىلىقتى بىرگە دامىتىپ، جۇڭگوشا ەرەكشەلىككە يە ەكونوميكالىق داموۇ جولىمەن جۇرىدىك، ٴبىز بۇعان تابانداى بولامىز، وزگەرتپەيمىز، بۇعان تيىتتەي دە ٴشۇبالانۇعا جانە بۇدان اۇىتقۇعا بولمايدى".

ىندەتتىڭ ەكونوميكالىق داموعا سوققىسى مەن نەپالىنا تالداۇ جاساي كەلىپ، باس شۇجي باسا دارىپتەپ بىلاي دەدى:

"قازىر قيىنشىلىق تۇىلدى، قاتەر ٴتوندى، ۇقساماعان توپتار، ۇقساماعان كاسىپ سالاسى، كاسىپورندار تۇگەلدەي بەلگىلى نەپالعا ۇشىرايدى. ەل ٴىشى بازارىندا ٴبىز قولدان كەلگەننىڭ ٴبارىن ىستەۇىمىز كەرەك، ٴبىراق حالقارالىق بازار وبيەكتيۋتىك جاقتان ٴباربىر نەپالعا ۇشىرايدى. ٴبىز زياندى ەڭ تومەنگى شەككە ٴتۇسىرۇىمىز كەرەك".

تەك تولىق دايىندىق جاساعاندا عانا، جاقسى ناتيجەنى قولعا كەلتىرۇگە بولادى. كوپشىلىك ورتاعا قويعان ماسەلەلەر مەن ۇمىتتەر جوننىندە باس شۇجي ايقىن جاۇاپ قايتاردى:

"ٴىس جۇزىندە، پارتيا ورتالىق كوميتەتى قاتىستى ساياساتتاردى زەرتتەگەن كەزدە ورتا، شاعىن كاسىپورنداردى، حالقتىق كاسىپورنداردى ويلاستردى. ٴبىز ٴبىرسىپىرا ساياساتتىق كەشەندى شارالاردى شعاردىق، جاعدايدىڭ وزگەرىسىنە بىلەسە تاعى دا دەر كەزىندە رەتتەۇ جۇرگىزىپ، ٴتىپتى دە كوپ باعىتتاماللى شارالاردى شعارىپ، كاسىپورنداردىڭ قيىن وتكەلدەن وتۇىنە كومەكتەسەمىز، ورتا، شاعىن كاسىپورنداردىڭ تۇبەگەيلى نەپالعا ۇشىراۇىنا، قۇاتىنان ايرىلۇىنا جول بەرمەيمىز ٴارى تەز ارادا تاماشا كۇيگە ورالۇىنا جانە تىڭ داموعا جەتۇىنە جاعداي جاسايمىز".

"كوپشىلىك سىزدەر دە ويداعداي يدەيالىق دايىندىق جاساپ، كاسىپورىنشىلار رۇحىن ساۇلەلەندىرۇلەرىڭىز، قيىندىقتا قارسى ۇمتىلىپ، قيىنشىلىقتى جەڭۇدەن قامال الىپ، پارتيا مەن ۇكىمەتتىڭ قولداپ ـ قۇاتتاۇىندا قيىندىقتى بىلەك بىرىكتىرە جەڭىپ، ۇاقىتتىق قيىندىقتى ەڭسەرۇلەرىڭىز كەرەك". جىلى ٴسوز كوپشىلىكتىڭ قايراتىن تاستىپ، كۇرەس جىگەرىن جاندىدى.

(4)

قاتەر مەن وراي دياليەكتيكاسى

"وسى رەت ىندەتتەن ساقتانۇ ـ تىزگىندەۋ مەن جۇمىستى، ۇىندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇدى تەكسەرۇ ـ زەرتتەۇ كەزىندە جىجياڭنىڭ ۇىندىرىس، تۇرمىس ٴتارتىبى جەدەل قالپىنا كەلگەندىگىن، ٴىشىنارالارىندا قالپىتى گۇلدەنۇ جاعدايى جارىقتا شىققاندىعىن، كادر مەن بۇقارانىڭ بەت ـ بەينەسىنىڭ، كوڭىل كۇيىنىڭ ٴبىرشاما جاقسى ەكەندىگىن كورىپ ايرىقشا قۇاندىم".

4 ـ ايدىك 1 ـ كۇنى جىجياڭ ولكەلىك پارتكوم مەن ولكەلىك ۇكىمەتتىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعان كەزدە، باس شۇجي شي جينپيڭ وسى جولعى ساپارىنان سەزىنگەندەرىن اڭگىمەلەدى.

"قاتەر مەن وراي قاشاندا بىرگە تۇىپ، قاتار ٴومىر سۇرەدى، قاتەردى جەڭسەڭ ورايعا اينالادى".

باس شۇجي جۇمىستى، ۇىندىرىستى قالپىنا كەلتىرۇ بارىسىندا قاتەردى ورايعا اينالدىرۇ كەرەكتىگىن ارنايى ٴسوز ەتتى: شەكارا سىرتىندا ىندەتتىڭ تەز كەڭەيىپ تارالۇىنا بىلەسە، حالقارالىق ەكونوميكا ـ ساۇدا قيىمىلى اۇىر نەپالعا ۇشىراپ، ەلىمىزدىڭ ەكونوميكالىق داموى جاڭا سىن ـ سايىسقا ٴدوپ كەلدى، سونىمەن بىرگە، ەلىمىزدىڭ عىلىم ـ تەحنيكانى جەدەل دامىتۇىنا، كاسىپ سالاسىن ساپالاندىرىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۇدى ىلگەرىلەتۇىنە دە تىڭ وراي الا كەلدى.

قانداي تىڭ ورايلار بار؟ تاعى قانداي قوزعالىس ەنەرگياسىن جەتىلدىرۇگە بولادى؟

باس شۇجي 5G جەلىسى، ساندى مالىمەت ورتالعى سياقتى جاڭا تيپتى نەگىزدىك قۇرىلعىلار قۇرىلىسىن تىلگە تيەك ەتىپ، سيفرلى ەكونوميكا، ٴومىر سالاماتتىعى، جاڭا ماتەريالدار سياقتى ستراتەگياڭىق سيپاتتى جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالاسى، بولاشاقتاعى كاسىپ سالاسى قاتارلىلاردى تىلگە تيەك ەتىپ، جاڭا ارتۇ ٴتۇيىننىن كۇش سالا ۇلعايتىپ، داموىدىڭ جاڭا قوزعالىس ەنەرگياسىن قالىپتاستىرۇدى ايتتى.

ول وبرازدى تۇرده بىلاي دەدى: "جىجياڭ 'ەسكىنى جاڭعىرتىپ، تۇگەلدەي جاڭالاۇعا، مويماس رۇح پەن قايسار جىگەرگە' تابانداى بولىپ، جاڭا، كونە قوزعالىس ەنەرگياسىنىڭ اۇىسۇىن جەدەلدەتىپ، جوعارى ساپادا داموىدىڭ ۇستەمە قارقىنىن جاراتۇ كەرەك".

بىرنەشە كۇننەن بەرى جىجياڭ دالاسىندا كوكتەم جاڭبىرى سەبەزگىلەپ تۇردى، دەسە دە قىس نزعارى قايتىپ، شعىستان كوكتەم سامالى ەستى، بار ترشىلىك ويانىپ، بار الاپ جاڭارىپ، جاندى دا جالىندى كۇشتەر تەبىندەپ كەلەدى.

(شينحۇا اگەنتىگىنىڭ 4 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى حاڭجوۇدان بەرگەن حابارى، شينحۇا اگەنتىگىنىڭ تىلشىلەرى ياڭ ۇيحان، جۇ جيچاي)